

6 ภัยทางเพศในสถานศึกษา ถึงเวลาต้องแก้ไขอย่างเป็นระบบ

การละเมิดทางเพศเป็นความรุนแรงรูปแบบหนึ่ง มักเป็นภัยใกล้ตัวที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน และเป็น ภัยที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางทุกครั้งที่เกิด เหตุการณ์ แต่ข่าวการละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในรอบปี 2551 ดังอื้อฉาวอย่างยิ่ง เพราะเกิดขึ้นในสถาบัน การศึกษา ที่มีหน้าที่บ่มเพาะและถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ซึ่งสังคมไว้วางใจว่าควรเป็นสถานที่ที่มีความ ปลอดภัยสูง และปกป้องลูกหลานของประชาชนได้

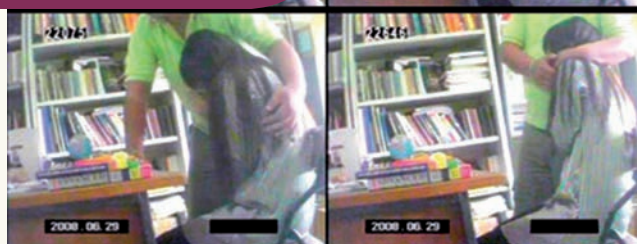
การละเมิดทางเพศในสถานศึกษา

การละเมิดทางเพศในสถานศึกษาอาจสรุปภาพได้ 2 แบบ คือ เกิดขึ้นในโรงเรียน ทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา ซึ่งจะมี ลักษณะที่ครูใช้อำนาจความเป็นครูซึ่งเป็นผู้ใหญ่กับศิษย์ที่เป็น ผู้น้อย ให้นินยอมหรือปกปิดเรื่องราว อาศัยความไว้วางใจ เชื่อใจ และความไร้เดียงสาของเด็กเป็นโอกาสในการเข้าถึง และเกิดขึ้น ในระดับมหาวิทยาลัย แม้จะดูเหมือนว่ามีลักษณะแลกเปลี่ยน ผลประโยชน์ระหว่างกันมากกว่า แต่ที่จริงแล้วก็เป็นการใช้อำนาจของความเป็นอาจารย์ แสวงประโยชน์ทางเพศจากนักศึกษา ที่ต้องการคะแนนดี ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการใช้อำนาจของรุ่นพี่-รุ่นน้อง ตอกย้ำทัศนคติที่เอื้อให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศ

ครูลวนลาม ทำอนาจารศิษย์ คือ ผิดวินัยร้ายแรง

ข่าวคราวครูละเมิดทางเพศต่อนักเรียนผู้เป็นลูกศิษย์ ปรากฏอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์เป็นระยะๆ สถานการณ์เรื่องนี้ในรอบปี 2551 เฉพาะที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ มีสูงถึง 16 กรณี (ดูตารางหน้า 57) เกิดขึ้นกับนักเรียนระดับประถมศึกษา 3 กรณี กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 11 กรณี และอีก 2 กรณี เกิดขึ้นในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยลูกศิษย์ที่ถูกละเมิด ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73) มีอายุเพียง 13 ปี หรือต่ำกว่า และอีก ร้อยละ 27 อายุระหว่าง 14-18 ปี ลักษณะเหตุการณ์มักเกิดขึ้น ในจังหวะที่ครูอาศัยโอกาสที่เด็กไว้วางใจหรือมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น ซ้อมดนตรี ซ้อมกีฬา ฯลฯ หวานล่อมและหลอกลวงไปลวนลามทางเพศ หลายกรณีใช้อำนาจของความเป็นครู บังคับให้ลูกศิษย์ผู้ไร้เดียงสายนยอม หรือปกปิดเรื่องราวให้

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้รวบรวมข้อมูลของกลุ่มวินัยและนิติการ สำนักงาน ก.ค.ศ. ในรอบปีงบประมาณ 2550 พบว่ามีข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษาที่ถูกดำเนินการทางวินัยที่ยุติแล้วแยก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ถูกดำเนินการทางวินัยรวมจำนวน 96 คน ในจำนวนนี้เป็น ความผิดฐานชู้สาว อนาจาร และล่วงละเมิดทางเพศ 24 คน สถิติครูกระทำผิดทางเพศนี้เพิ่มสูงขึ้นกว่ารอบปีงบประมาณ 2549 ที่มีจำนวน 20 คน¹

แม้ว่าจะมีข้อกำหนดด้านจริยธรรมทางเพศของครู กำหนด อยู่ใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 94 หมวด 6 ว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย ระบุว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่กระทำการ ล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความ ดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง² และแม้ว่าจะมีความพยายามที่จะกำหนดมาตรฐานทาง จริยธรรมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่ก็ดู เหมือนจะมุ่งเน้นไปที่การวางตัวเป็นกลาง และผลประโยชน์ทับซ้อนของข้าราชการ มากกว่าจะให้ความสำคัญกับการ ล่วงละเมิดทางเพศ เนื่องจากระบุไว้เพียงว่า ต้องไม่กระทำการ อันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ลวนลาม แทะโลม หรือกระทำการใดอันไม่เหมาะสมทางเพศต่อผู้เรียน ข้าราชการอื่น หรือบุคคลที่มาติดต่อราชการ³ เท่านั้น

เช็กลิสต์แลกรอด

สองเหตุการณ์ละเมิดทางเพศในสถานศึกษาอื้อฉาวที่สุดในรอบ ปี 2551 คือ กรณีอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง กระทำอนาจารนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 3 โดยเรียกให้นักศึกษา ไปพบที่ห้องทำงานภายในมหาวิทยาลัย และแจ้งให้ทราบ ว่า ผลการสอบคะแนนออกมาไม่ดี พร้อมกับยื่นเงื่อนไขว่า หากจะ ให้คะแนนดีขึ้นจะต้องร่วมหลับนอนด้วย แต่นักศึกษาสาว ไม่ยินยอม จึงเปลี่ยนให้นักศึกษาใช้ปากอมอวัยวะเพศ หรือทำ “ออร์ลเช็กส์” เพื่อสำเร็จความใคร่ให้ แต่นักศึกษาปฏิเสธพร้อม กับตอบว่า ทำไม่ถึงทำตัวเช่นนี้ทั้งที่เป็นครูบาอาจารย์ แทนที่ อาจารย์จะสำนึก กลับตรงเข้ากดรัดหมายปลุกปล้ำ นักศึกษา สาวขัดขืนต่อสู้วิ่งหนีออกมา จากห้องได้อย่างปลอดภัย

นักศึกษาสาวจึงนำเรื่องไปปรึกษาเพื่อนๆ ก่อนจะเล่าให้ผู้ปกครองทราบและพาไปแจ้งความกับตำรวจ แต่ขาดพยานหลักฐานในการดำเนินคดี จึงวางแผนให้นักศึกษาคนเดิมซ่อนเทปไว้ในกระเป๋า และทำที่ไปพบอาจารย์อีกครั้ง เพื่อสอบถามเรื่องคะแนน อาจารย์ ยังคงพูดจาตะลอม ยืนเงื่อนไขขอร่วมหลับนอนแลกกับการอัปเดตคะแนน⁴ ทุกคำพูดของอาจารย์ จึงถูกบันทึกลงในเทป เมื่อหนีออกมาจากห้องได้จึงนำเทปที่บันทึกเสียงไว้มอบให้ตำรวจใช้เป็นหลักฐาน เพื่อขออนุมัติศาลออกหมายจับกุม

อาจารย์ ถูกจับกุมภายในห้องทำงานของมหาวิทยาลัย ในข้อหากระทำอนาจาร และให้การรับสารภาพต่อหน้าคณะนิติที่เดินทางมาสอบถามว่ากระทำอนาจารนักศึกษาสาวจริงหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีการสอบสวนขยายผลพบว่า ก่อนหน้านั้นเคยมีนักศึกษาสาวคนหนึ่งถูกอาจารย์คนเดิมพยายามลวนลามมาแล้วเช่นกัน แต่หนีรอดไปได้ ทำให้เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์และเป็นที่รู้กันในหมู่นักศึกษาถึงพฤติกรรมของอาจารย์คนนี้⁵

เมื่อเรื่องนี้เปิดเผยสู่สาธารณชน สิ่งหนึ่งที่สังคมไทยได้เรียนรู้พร้อมกับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนาหูก็คือ คำขอโทษจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยดังกล่าว ที่รู้สึกเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขอโทษสังคมโดยรวมที่ไม่สามารถทำให้อาจารย์ที่อยู่ในความดูแลมีความประพฤติที่เหมาะสมได้และกระทำการผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่สุด ขอโทษนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบรวมถึงผู้ปกครองและประชาคมมหาวิทยาลัย

สำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมหาวิทยาลัย จะรับผิดชอบให้เกิดความชัดเจนและเป็นธรรม โดยในระยะสั้นมีคำสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตั้งคณะกรรมการสอบสวน และมอบหมายให้คณะนิติตรวจสอบกระบวนการให้เกิด ในรายวิชาที่สอนย้อนหลัง 1 ปี ส่วนมาตรการระยะยาวก็จะหามาตรการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก เนื่องจากในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพเป็นอาจารย์ การล่วงละเมิดทางเพศถือว่าเป็นการประพฤติผิดและทำชั่วอย่างร้ายแรงที่สุดเท่าที่วิชาชีพนี้จะปรากฏได้⁶

เพียง 2 เดือนต่อมา ระหว่างที่หลายคณะในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มีการปรับปรุงสถานที่นัดหมายพบปะนักศึกษาให้เป็นสาธารณะมากขึ้น ก็เกิดเหตุอีกกรณีหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยอีกแห่งหนึ่ง ที่ใช้สถานะอาจารย์แสวงประโยชน์ทางเพศจากนักศึกษา เพื่อแลกกับเกรดในวิชาที่สอน โดยหนึ่งในผู้เสียหาย ซึ่งเป็นนักศึกษาปีที่ 3 เข้าแจ้งความกับตำรวจ พร้อมกับให้รายละเอียดว่า ภาคเรียนก่อนหน้านั้นเคยเรียนกับอาจารย์ ซึ่งอาจารย์ได้ขอเบอร์โทรศัพท์มือถือไป ด้วยเข้าใจว่า เพื่อความสะดวกในการติดต่อเรื่องการเรียนการสอนแบบอาจารย์กับลูกศิษย์ตามปกติ

แต่ อาจารย์ได้โทรศัพท์มาหาพูดจาตะลอมไม่เว้นแต่ละวัน ทั้งชวนไปกินข้าวและชวนไปเที่ยว แต่ไม่เคยรับปากและบ่ายเบี่ยงตลอดมา อาจารย์จึงข่มขู่หากไม่ให้ความร่วมมืออาจจะมีปัญหาเรื่องเกรด เมื่อผลสอบออกมาก็พบว่าเพื่อนที่เรียนด้วยกันได้เกรดเอ ยกเว้นตัวเองได้เกรดต่ำกว่าคนอื่น

เมื่อมาภาคเรียนปัจจุบัน ก็ต้องเรียนวิชาที่ อาจารย์คนเดิมสอน และพยายามพูดจาตะลอม และลวนลามทุกครั้งที่มีโอกาสอีกที่น่าเศร้าก็คือ ผู้เสียหายมักจะเผชิญกับเรื่องนี้อย่างโดดเดี่ยว ดังคำบอกเล่าของนักศึกษาผู้ที่กล่าวว่า แม้จะเอาเรื่องนี้ไปหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษา แต่ก็ได้รับเพียงคำแนะนำให้ระวังตัวเอง ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้

“เมื่อหาทางออกไม่ได้ จึงไปปรึกษากับนายตำรวจคนหนึ่งวางแผนให้ติดอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดตัวไปทุกครั้ง หากอาจารย์นัดหมายให้เข้าไปพบที่ห้องพักอาจารย์ เพราะเชื่อว่าต้องถูกลวนลามอย่างแน่นอน และทุกอย่างก็เป็นไปตามคาด เมื่ออาจารย์ได้นัดให้ไปพบที่ห้องพักอาจารย์ หนูจึงติดอุปกรณ์ถ่ายภาพและเสียงไว้ตามแผน เมื่อไปในห้องพักก็ถูกอาจารย์คนนี้ได้เข้ามาลวนลาม โอบกอด แกมยังขอทำอะไรมากกว่านั้นในห้องพัก แต่หนูพยายามบ่ายเบี่ยงเอาตัวรอด ขอผลัดไว้เป็นวันหลัง โดยบอกว่ามีเพื่อนมารออยู่ชั้นล่าง อาจารย์ก็ยินยอม แต่ขอจูบมัดจำโดยหอมแก้มหนึ่งครั้ง เมื่อได้หลักฐานแล้วหนูจึงมาแจ้งความดำเนินคดี”⁷

ภาพวิดีโอที่บันทึกเหตุการณ์ครั้งนี้นักกลายเป็นหลักฐานสำคัญที่มัดตัวอาจารย์ ซึ่งได้รับการเปิดเผยผ่านสื่อทุกแขนง และเป็นวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางถึงระบบการดูแลนักศึกษา และระบบการตรวจสอบพฤติกรรมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เนื่องจากกรณีนี้เป็นเรื่องที่นักศึกษาพูดจาเกินเหตุว่า นักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายที่หน้าตาดีหลายรายต้องพลิกายให้กับอาจารย์ผู้หนึ่งเพื่อแลกเกรด รวมทั้งได้รับหนังสือร้องเรียนพฤติกรรมหลายครั้ง⁸ แต่กลับไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบป้องกันได้ ด้วยเหตุผลเพียงว่าไม่มีหลักฐานเอาผิด

เมื่อกรณีนี้เปิดเผยสู่สาธารณะ ในที่สุดคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ก็รับเรื่องอาจารย์ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจเพื่อให้นักศึกษาผู้หญิงยินยอมให้ตนคบหาทางชู้สาวและมีเพศสัมพันธ์ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้เกรดในรายวิชาที่ตนเป็นผู้สอน โดยนอกจากจะเป็นการกระทำอนาจารกับนักศึกษาแล้ว ยังเป็นความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้ซึ่งประโยชน์อื่นใดแก่ตนเอง ตามมาตรา 148 แห่งประมวลกฎหมายอาญาอีกด้วย⁹

มาตรฐานจริยธรรมของผู้เป็นครูอาจารย์

แม้ พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 39 และ 41 จะระบุว่า การปฏิบัติหรือการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ และการกลั่นแกล้ง การดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ ช่มเหิง ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ นักเรียน นิสิตนักศึกษา หรือประชาชนอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง¹⁰ และแม้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาจะมีประกาศ ก.พ.อ.ว่าด้วยมาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2550 ที่กำหนดจรรยาบรรณครอบคลุมข้าราชการพลเรือนในสถาบันการศึกษาทุกตำแหน่ง

หลักการสำคัญข้อหนึ่ง คือ การใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรมต่อนักศึกษา และถือว่าการล่วงละเมิดทางเพศหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักศึกษาเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง¹¹ แต่ดูเหมือนว่าข้อความที่ปรากฏอยู่ในเอกสารประกาศเหล่านี้จะเป็นเพียงตัวอักษรที่ไม่ได้ส่งผลในทางปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งๆ ที่กำหนดอยู่ในข้อบังคับของมหาวิทยาลัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการบริหารงานบุคคลหรือจรรยาบรรณวิชาชีพ เช่น ข้อบังคับของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ.2551 ข้อ 82 ที่กำหนดให้การล่วงเกินหรือคุกคามทางเพศ หรือการกลั่นแกล้งดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือช่มเหิงผู้ร่วมปฏิบัติงาน นิสิตหรือผู้ติดต่อมหาวิทยาลัยอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง¹²

ภายหลังเหตุการณ์อื้อฉาวของ 2 อาจารย์ ทางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่แม้ว่าจะมีประกาศว่าด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ อาจารย์ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2549 และจัดพิมพ์เป็นคู่มือจรรยาบรรณวิชาชีพ (Code of Ethics) กำหนดข้อหนึ่งว่าห้ามอาจารย์แสวงประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดๆ จากนักศึกษา บุคคลทั่วไป และสังคม¹³ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้ออกหนังสือเวียนเรื่องแนวทางการปฏิบัติของอาจารย์ต่อนักศึกษาไปถึงคณาจารย์ทุกคนว่า

- (1) การมีสัมพันธ์ทางชู้สาวหรือการล่วงละเมิดทางเพศต่อนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเกิดความยินยอม หรือการใช้อำนาจบังคับ เป็นการกระทำผิดจริยธรรมของการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยอย่างร้ายแรง โดยมหาวิทยาลัยจะดำเนินการลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง
- (2) เพื่อป้องกันมิให้เกิดโอกาสหรือสถานการณ์ที่ล่อแหลม หรืออาจก่อให้เกิดปัญหาในลักษณะดังกล่าวขึ้นอีก คณะต่างๆ ต้องพยายามจัดให้มีห้องให้คำปรึกษาหรือพบปะกับนักศึกษาในส่วนกลาง หรือที่มองเห็นได้จากภายนอก ในกรณีไม่อาจจัดสถานที่ดังกล่าวได้ หรือในกรณีที่อาจารย์ต้องพบหรือให้คำปรึกษาในห้องทำงานหรือห้องพักในคณะ ไม่ควรปิดประตูห้อง หรือไม่ควรปิดม่านในห้องทำงานหรือห้องพักจนทึบ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อครหา และ

- (3) ให้ฝ่ายกิจการนักศึกษาหารือร่วมกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ จัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนและแก้ปัญหาที่นักศึกษาและบุคลากรทุกคนสามารถติดต่อและเข้าถึงได้ โดยผ่านระบบโทรศัพท์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ให้ศูนย์ฯ สื่อสารและรายงานต่อหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารระดับสูงสุดของมหาวิทยาลัยได้โดยตรง¹⁴

นอกจากนี้ ก็ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ พ.ศ.2551 ข้อ 55 กำหนดให้ (1) การแก้ไขผลการเรียนหรือผลการสอบของนักศึกษาโดยมิชอบ (4) การล่วงละเมิดทางเพศกับนิสิตนักศึกษาหรือนักเรียน (5) การประพฤติชู้สาวหรือกระทำความผิดกับนิสิตนักศึกษาหรือนักเรียน เว้นแต่เป็นพฤติการณ์ที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง เป็นความผิดวินัยร้ายแรงและมีโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ¹⁵ รวมทั้งกำหนดข้อบังคับของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยจรรยาบรรณของบุคลากรและอาจารย์ พ.ศ.2551 ระบุการล่วงละเมิดทางเพศเป็นหนึ่งในจรรยาบรรณที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด¹⁶

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ก็ได้เปิดเว็บไซต์ www.mua.go.th/clean หรือ www.mua.go.th แล้วคลิกที่ “นิสิตนักศึกษา ร่วมใจ สร้างความสดใสให้สถาบัน” สำหรับให้นิสิตนักศึกษาแจ้งเหตุ เพื่อรับเรื่องร้องเรียนกรณีถูกอาจารย์คุกคามทางเพศ โดยพบว่าในระยะเวลากว่า 2 เดือน มีผู้ร้องเรียนอาจารย์ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกว่า 20 ราย ตรวจสอบในทางลับพบว่าอาจารย์ 6 คนมีพฤติกรรมลวนลาม และทำการละเมิดทางเพศนักศึกษาจริง และแจ้งรายละเอียดไปยังมหาวิทยาลัยต้นสังกัดเพื่อดำเนินการสอบสวน¹⁷

นอกจากนี้ สกอ.ยังได้ให้มหาวิทยาลัยต่างๆ สรรวจรายชื่ออาจารย์ที่ถูกมหาวิทยาลัยลงโทษทางวินัย ถึงขั้นให้ออก ไล่ออก หรือปลดออก รวมถึงลงโทษไม่ร้ายแรง ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี 2545-2550 พบว่าในจำนวน 410 รายนั้น เป็นอาจารย์ที่ถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง เนื่องจากการลวนลามหรือล่วงละเมิดทางเพศนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะขึ้นบัญชีดำไว้ 12 คน แยกเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐ 6 คน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 3 คน และมหาวิทยาลัยในสังกัด สกอ. 3 คน¹⁸

รับน้อง นันทนาการลามก

การล่วงละเมิดทางเพศในสถานศึกษามีได้มีเพียงรูปแบบการละเมิดทางกายภาพดังกรณีข้างต้นเท่านั้น หากแต่ยังแฝงอยู่ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัย ที่รุ่นพี่ใช้ความรุนแรงเชิงอำนาจบังคับรุ่นน้องให้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยคิดว่าเพื่อความสนุกสนานและสมัครสมานสามัคคี แต่ที่จริงแล้วบางกิจกรรมนันทนาการเหล่านั้นมีเนื้อหาและทำประกอบที่ล่อนยานทางเพศ เช่น เนื้อเพลงเมียงๆ ที่ว่า ‘บาทเดียวดูเพลิน อะไรไม่เก็นเมียงๆ ลูบได้คล้ำได้ แต่อย่าเอาไม้แหยม’ หรือเพลง ‘สตรีมีสองกบ เอาไว้หนีบของศัตรู ศัตรูมีหนึ่งแท่ง เอาไว้แทงของสตรี สตรีบอกว่าดี เอาอีกทีที่ศัตรู’ หรือเพลง ‘เมื่อนั้นโดน

ข่มขืน เขาให้ยีนถ่วงขา ที่สองที่ไม่ว่า ต้องสักท้าวทักที้ หรือเพลง ‘หนาวนองค้ำคองน้องจะไปไหน ถ้ามทำไม่จะไปทักโลหนึ่ง ไปทำไม ไปให้จึกโกมันทั้ง’¹⁹

เนื้อเพลงแปลงเหล่านี้ เป็นการทำให้การล่วงละเมิดและลวนลามทางเพศ ทั้งทางวาจา หรืออื่นๆ กลายเป็นเรื่องสนุกสนาน ขบขัน เป็นเรื่องปกติที่กระทำได้ในวาระโอกาสดังกล่าว ซึ่งส่งผลต่อเนื่องไปสู่ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กในสังคม

ข้อท้าทายในการแก้ปัญหาในสถานศึกษาทุกระดับ

ในสถานะที่สถาบันการศึกษาเป็นหนึ่งในสถาบันหลัก ซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมและสร้างคนรุ่นแล้วรุ่นเล่าให้กับสังคมไทย สถาบันการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่โรงเรียนจนถึงมหาวิทยาลัย จึงควรดำรงอยู่ในความมีคุณธรรม ทั้งทางวิชาการและจริยธรรม และเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเอาใจจริงเอาใจกับการแสวงประโยชน์ทางเพศทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา สมกับที่สังคมคาดหวังและฝากอนาคตลูกหลานไว้

ที่ผ่านมาแม้กระทรวงศึกษาธิการได้มีทั้งระเบียบ และจรรยาบรรณเพื่อควบคุมวินัยทางเพศของครู อาจารย์ แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษามักไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวต่อสาธารณะ ด้วยเหตุผลเพื่อต้องการรักษาชื่อเสียงของสถาบันฯ ทำให้ผู้ถูกระทำมักต้องเผชิญปัญหาอย่างโดดเดี่ยว

การออกมาขอโทษประชาคมของอธิการบดี และดำเนินการปรับปรุงข้อบังคับทางจรรยาบรรณทันที พร้อมสร้างระบบสอดส่องติดตามเรื่องความปลอดภัยทางเพศของนักศึกษาและบุคลากรทั้งหมด นับเป็นตัวอย่างที่น่าชมเชย

ข้อท้าทายในเรื่องนี้ต่อกระทรวงศึกษาธิการก็คือ หากสถานศึกษาไม่กระตือรือร้นดำเนินการเอาผิดผู้กระทำ หรือพยายามปกปิดปัญหาที่เกิดขึ้น ควรมีบทลงโทษผู้บริหารด้วย แต่ข้อท้าทายที่สำคัญกว่านี้ก็คือ ในฐานะที่สถานศึกษามีพันธกิจสำคัญที่ต้องขึ้นการสร้างความรู้และปัญญาให้สังคม พันธกิจที่สถานศึกษาควรมุ่งทำในเรื่องนี้คือ ร่วมแก้ไขปัญหานี้ในระดับรากเหง้าของการละเมิดทางเพศในสังคมไทย คือ

เสริมสร้างวัฒนธรรมไม่ยอมรับเรื่องความรุนแรงทางเพศทุกรูปแบบ โดยร่วมสร้างมุมมองใหม่ต่อผู้ถูกระทำความรุนแรงทางเพศ คือ ไม่ตีตรา และต้องสร้างเสริมพลังอำนาจให้ผู้ถูกระทำสามารถก้าวข้ามผ่านปัญหาไปได้ ขณะเดียวกันก็ต้องสร้างเสริมความเข้าใจทุกระดับ ถึงรากเหง้าของการละเมิดทางเพศว่ามาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกระทำ โดยควรสนับสนุนการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในบริบทสังคมไทยเพื่อหาแนวทางในการปรับมุมมองและแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาว

ตารางแสดงกรณีการละเมิดทางเพศในสถานศึกษาที่ตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ พ.ศ.2551 รวม 16 กรณี

วันที่ลงข่าว	ผู้กระทำ (จังหวัด)	ผู้ถูกระทำ	เหตุการณ์
14 ม.ค.	ครูสอนดนตรี	นักเรียน ม.1 (อายุ 12 ปี)	พูดจาหว่านล้อมแล้วลงมือข่มขืนในห้องซ้อมดนตรี
29 ก.พ.	ครูสอนวิชาภาษาไทยและคอมพิวเตอร์ (ราชบุรี)	ลูกศิษย์หญิง (อายุ 11 ปี) (ตั้งแต่ ป.4)	แกล้งทำที่เข้ามาสอนทางด้านหลัง จากนั้นลวนลามข่มขืน ก่อนลวนลามเข้าไปที่อวัยวะเพศ พร้อมกับใช้นิ้วสอดใส่
29 ก.พ.	ผอ.โรงเรียนมัธยม (ชลบุรี)	นักเรียน ม.1 (อายุ 13 ปี)	เรียกเข้าไปในห้องกับเพื่อนอีก 3 คน แล้วถูกลวนลามจับก้น โอบกอดจูบคลำ
24 มี.ค.	ครูสอนภาษาไทย (ขอนแก่น)	นักเรียน ม.1 (อายุ 13 ปี) 5 คน	เข้าไปในห้องเรียน พยายามลวนลามกอดจูบ ข่มขืน และเสนอเงินให้
25 มี.ค.	ครูพละ (สิงห์บุรี)	นักเรียน ป.4 (อายุ 10 ปี)	เรียกไปที่ห้องพลศึกษา และทำอนาจาร
28 มี.ค.	ครูสอนวิชาชีวะ (ลำปาง)	นักเรียน ม.1	หลอกลวงไปลวนลามทางเพศ และข่มขืนไม่ให้เอาเรื่อง
24 เม.ย.	อาจารย์มหาวิทยาลัย	นักศึกษา	บังคับนักศึกษาขอมกเขาแลกเกรด (ยังมีอีกหลายกรณีก่อนหน้านี้ที่ข่มขืน นักศึกษาในรถ ข่มขืนจนท้อง -ทุกรายถูกไล่ออกจากราชการ*)
09 พ.ค.	ครูสอนฟิสิกส์ (ศรีสะเกษ)	นักเรียน ม.6 (อายุ 17 ปี)	หลอกพาไปซื้อชุดนักเรียนใหม่ พาเข้ามาจูบ
29 มิ.ย.	อาจารย์มหาวิทยาลัย	นักศึกษาปีที่ 3	ลวนลามและชวนหลับนอนเพื่อแลกกับเกรด นักศึกษาแอบถ่ายคลิปวิดีโอขณะถูกลวนลามใช้เป็นหลักฐาน
06 ก.ค.	ครูสอนมวย (จันทบุรี)	นักศึกษา ปวช. ปี 1 (อายุ 16 ปี)	บังคับให้ไปที่โรงแรมเพื่อข่มขืน
22 ก.ค.	ผอ.โรงเรียนมัธยม (สกลนคร)	นักเรียนมัธยม	ลวนลามนักเรียนสาว ทั้งจับหน้าอก สูดก้น
30 ก.ค.	ครู (พิษณุโลก)	นักเรียน ม.2	โอบกอด พร้อมกับลวนลาม แล้วข่มขืนเพื่อให้เอาเรื่อง
08 ต.ค.	ครูสอนคอมฯ (ชลบุรี)	นักเรียนชาย ป.6 (อายุ 12 ปี) 2 คน	กอดจูบ แล้วให้ถอดกางเกง กระทำอนาจาร ด้วยการอมอวัยวะเพศ
30 พ.ย.	ผอ.ร.ร.กีฬา (สุรินทร์)	นักเรียนชาย ม.1 (อายุ 12 ปี) 4 คน	ทำอนาจาร และข่มขืนใจ จับขอร้องลับ และกอดจูบจนสำเร็จอารมณ์ใคร่ แล้วให้เงินปิดปาก
13 ธ.ค.	ผอ.วิทยาลัย (เชียงใหม่)	นักเรียน ม.6	จับหน้าอก ลวนลามบนรถทัวร์
24 ธ.ค.	ครูศิลปะ (ฉะเชิงเทรา)	นักเรียน ม.3 (อายุ 16 ปี)	กระทำอนาจารมานานเกือบ 2 ปี

* กรณีอื่นๆ จากการจัดสวนเรื่อง ‘การคุกคามทางเพศในมหาวิทยาลัย...การแก้ไขและทางออก’ จัดโดยโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 8 พ.ค. 2551.